

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร ในด้านการบริหาร การจัดกิจกรรม การประพฤติตนเป็นแบบอย่างของครู รวมถึงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ในการวิจัยและสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย เรื่องที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมจาก หนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้าง เครื่องมือวิจัย

2. ศึกษาเกี่ยวกับคริติเคิล อินซิดেন্টเทคนิก (Critical Incident Technique) ซึ่งเป็น เทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมพฤติกรรมจากปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์สำคัญที่บุคคลได้พบด้วยตนเองหรือ ที่สังเกตได้ จากหนังสือ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมในแบบสอบถาม นักเรียน

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนระดับประถมศึกษา ปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร ของโรงเรียนในสังกัดต่างๆ ดังนี้

สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	จำนวน	431	โรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	จำนวน	394	โรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	จำนวน	38	โรงเรียน
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	จำนวน	3	โรงเรียน
สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ	จำนวน	2	โรงเรียน
รวม		868	โรงเรียน

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร 267 คน ครู/อาจารย์ 534 คน และ นักเรียน 801 คน รวมทั้งสิ้น 1,602 คน มีขั้นตอนในการเลือกตัวอย่างประชากร ดังนี้

2.1 กลุ่มที่ 1 ตัวอย่างประชากรเพื่อเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีดังนี้

2.1.1 กำหนดขนาดตัวอย่างประชากรโดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้จำนวน 267 โรงเรียน แล้วเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของโรงเรียนในแต่ละสังกัดต่อจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ยกเว้นโรงเรียนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสังกัดสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากมีเพียง 5 โรงเรียนเท่านั้น จึงได้รวมทั้ง 2 สังกัดนี้ไว้ด้วยกัน ด้วยเหตุผลว่า เป็นการจัดการศึกษาโดยสถาบันอุดมศึกษาเช่นเดียวกัน

2.1.2 ได้ตัวอย่างประชากรผู้บริหารจากโรงเรียนในข้อ 2.1.1 จำนวน 267 คน

2.1.3 ให้ผู้บริหารแต่ละโรงเรียนเลือกครู/อาจารย์เพื่อตอบแบบสอบถาม 2 คน กำหนดให้เป็นครู/อาจารย์ผู้สอนระดับประถมศึกษาตอนต้น 1 คน และระดับประถมศึกษาตอนปลาย 1 คน โดยมีได้เจาะจงว่าจะเป็นผู้สอนวิชาใด ได้ครู/อาจารย์จำนวน 534 คน

2.1.4 ให้ผู้บริหารเลือกนักเรียน 3 คน โดยกำหนดให้เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดี (เกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป) ผลการเรียนปานกลาง (เกรดเฉลี่ย 2.50 – 2.99) และผลการเรียนอ่อน (เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50) กลุ่มละ 1 คน ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียน 801 คน

รวมตัวอย่างประชากรเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 1,602 คน

2.2 กลุ่มที่ 2 ตัวอย่างประชากรเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การใช้แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร เลือกโดยการสุ่มแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลด้านการจัดจรรยาศึกษามากที่สุด จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ โดยทำการศึกษา 3 โรงเรียน จาก 3 สังกัด คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและโรงเรียนในสังกัดสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่มีเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดการจัดจรรยาศึกษาของกรมการศาสนา

รวมตัวอย่างประชากรโรงเรียนที่ใช้เก็บข้อมูล 3 โรงเรียน

2.2.1 เลือกผู้บริหารจากโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง เป็นตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน

2.2.2 ให้ผู้บริหารเลือกครู/อาจารย์ 2 คน และนักเรียน 3 คน เพื่อเป็นตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกเช่นเดียวกับข้อ 3.1.3 และ ข้อ 3.1.4 ได้ครู/อาจารย์ 6 คน และนักเรียน 9 คน

รวมตัวอย่างประชากรเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 18 คน

2.2.3 ผู้วิจัยใช้ตัวอย่างประชากรครูกลุ่มเดียวกับตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ เพื่อทำการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2 คน ได้ตัวอย่างประชากรในการสังเกต 6 คน

2.2.4 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารเพื่อศึกษาการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ และสภาพทั่วไปในโรงเรียน ตลอดจนการพูดคุยกับบุคคลอื่นที่มีใช้ตัวอย่างประชากรด้วย

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สังกัด	ตัวอย่างประชากร					
	กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2		
	จำนวนผู้บริหาร	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน	จำนวนผู้บริหาร	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร	131	262	801	1	2	3
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	119	238	357	1	2	3
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	12	24	36	1	2	3
ทบวงมหาวิทยาลัย	3	6	9	-	-	-
สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	2	4	6	-	-	-
รวม	267	534	801	3	6	9

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 11 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด แบบสัมภาษณ์ 3 ชุด แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ 3 ชุด แบบสังเกต 1 ชุด และแบบศึกษาเอกสาร 1 ชุด ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการใช้ คริติคเคิล อินซิเด็นท์เทคนิค (Critical Incident Technique) จากหนังสือ วารสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ เพื่อนำข้อมูล มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังเลขในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

องค์ประกอบ	กรอบแนวคิด
1. การบริหารงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรม	1.1 นโยบายและแผนการปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณธรรม <ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 การกำหนดนโยบาย 1.1.2 การจัดทำแผนการปลูกฝังคุณธรรม 1.1.3 การดำเนินการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม 1.2 บุคลากร <ul style="list-style-type: none"> 1.2.1 การคัดเลือกบุคลากรและเตรียมบุคลากร 1.2.2 การจัดครูเข้าสอน 1.2.3 การพัฒนาบุคลากร 1.3 การสนับสนุน ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจ <ul style="list-style-type: none"> 1.3.1 วิธีการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู 1.3.2 การสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร 1.3.3 วิธีการสนับสนุน ส่งเสริมคุณธรรมแก่นักเรียน 1.4 การนิเทศและติดตามประเมินผล <ul style="list-style-type: none"> 1.4.1 กิจกรรมที่ใช้ในเทศ 1.4.2 วิธีการประเมินผล 1.5 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน <ul style="list-style-type: none"> 1.5.1 การติดต่อประสานงาน 1.5.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
2. การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม	2.1 กิจกรรมการเรียนการสอน <ul style="list-style-type: none"> 2.1.1 การเลือกกิจกรรม 2.1.2 วิธีสอนที่สามารถปลูกฝังคุณธรรมได้ดีที่สุด 2.1.3 กิจกรรมที่ใช้ในการปลูกฝังคุณธรรม 2.1.4 สื่อการเรียนการสอน 2.1.5 การเสริมแรง 2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร <ul style="list-style-type: none"> 2.2.1 ลักษณะการจัดกิจกรรมของโรงเรียน 2.2.2 กิจกรรมที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรม 2.2.3 ผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 2.2.4 วิธีการสนับสนุน ส่งเสริมของโรงเรียน 2.3 การวัดและประเมินผล <ul style="list-style-type: none"> 2.3.1 จุดมุ่งหมายการวัดและประเมินผล 2.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล 2.3.3 ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผล
3. การประพุดิตินเป็นแบบอย่างที่ดีของครู	
4. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน	

3. กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล									
	แบบสอบถาม			แบบสัมภาษณ์ + แบบประเมินฯ			แบบสังเกต			แบบศึกษา เอกสาร
	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน	โครงการ	
1. การบริหาร										
1.1 นโยบายและแผน	/			/						
1.2 บุคลากร	/	/		/	/					
1.3 การส่งเสริม สนับสนุน	/	/		/	/					
1.4 การนิเทศและติดตามประเมินผล	/	/		/	/				/	
1.5 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและ ชุมชน	/	/		/	/					
2. การจัดกิจกรรม										
2.1 กิจกรรมการเรียนการสอน		/	/		/	/	/	/		
2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร	/	/	/	/	/	/	/	/	/	
2.3 การวัดและประเมินผล		/			/					
3. การประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ของครู		/						/		
4. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการ ปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน			/			/				

4. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีเครื่องมือ 11 ชุด ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียน

ประเมินศึกษาในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมถึงประสบการณ์ในการบริหาร การปฏิบัติธรรม และการเข้าอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการบริหาร ได้แก่ ด้านนโยบายและแผน บุคลากร การส่งเสริม สนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจ การนิเทศและติดตามประเมินผล รวมถึงด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด ครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. นโยบายและแผน	จำนวน	8 ข้อ
2. บุคลากร	จำนวน	6 ข้อ
3. การสนับสนุน / ส่งเสริม	จำนวน	5 ข้อ
4. การนิเทศและติดตามประเมินผล	จำนวน	6 ข้อ
5. ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน	จำนวน	4 ข้อ
6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	6 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครู เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมถึง ประสบการณ์ในการสอน การปฏิบัติธรรม และการเข้าอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการจัดกิจกรรม ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการประเมินผล มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียน มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด ครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน	9 ข้อ
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร	จำนวน	9 ข้อ
3. การวัดและประเมินผล	จำนวน	5 ข้อ
4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	6 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามนักเรียน เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ผลการเรียน และศาสนาที่นับถือ ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียนและครู ได้แก่ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบรายงานเหตุการณ์สำคัญ (Critical Incident Technique Form) และเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียนและครู มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด ครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	จำนวน 2 ข้อ
2. การปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียนและครู	จำนวน 8 ข้อ
3. ความพึงพอใจกับการปลูกฝังคุณธรรม	จำนวน 1 ข้อ
4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน 3 ข้อ

4.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในด้านการจัดจรรยาศึกษาดีเด่น จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้บริหาร สภาพและปัญหาในการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. นโยบายและแผนการดำเนินงาน
2. บุคลากร
5. โครงการปลูกฝังคุณธรรมนักเรียน
5. การประสานงานกับผู้ปกครองหรือหน่วยงานอื่น
6. การประเมินผลการดำเนินงาน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครู/อาจารย์ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว และสภาพและปัญหาในการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอน
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. การวัดและประเมินผล
4. การประสานงานกับผู้ปกครองหรือหน่วยงานอื่น
5. ปัญหาและแนวทางแก้ไข
6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียนและครู ครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอน
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. ความพึงพอใจและข้อเสนอแนะ

4.3 แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเกล มีจำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบประเมินประกอบการสัมมนา สำหรับผู้บริหาร

ชุดที่ 2 แบบประเมินประกอบการสัมมนา สำหรับครู

ชุดที่ 3 แบบประเมินประกอบการสัมมนา สำหรับนักเรียน

4.4 แบบสังเกต ใช้สำหรับบันทึกพฤติกรรมต่างๆ ไปที่ครูและนักเรียนกระทำตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน รวมถึงการสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้อง จริยธรรม มุมจริยธรรม พระพุทธรูปสำหรับบูชาและการจัดทำป้ายเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เพื่อใช้ประกอบกับข้อมูลจากการสัมมนา แบบประเมินประกอบการสัมมนาและการศึกษาเอกสาร

4.5 แบบศึกษาเอกสาร ใช้สำหรับศึกษาแผนงานและโครงการของโรงเรียน โดยจะเน้นโครงการที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรม โดยมีประเด็นที่จะศึกษาดังนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์ของโครงการ
3. เป้าหมายของโครงการ
4. สถานที่ดำเนินงาน
5. วิธีดำเนินงาน
6. ระยะเวลาดำเนินงาน
7. งบประมาณ
8. ผู้รับผิดชอบโครงการ
9. การประเมินผล
10. อุปสรรคและปัญหา
11. ผลสำเร็จที่ได้รับจากโครงการ

5. นำเครื่องมือที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องและความเหมาะสมของการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. นำเครื่องมือที่แก้ไขแล้วไปทดลองเก็บข้อมูล (Try out) กับโรงเรียนที่มีใช้ตัวอย่างประชากร 2 แห่ง คือ โรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา และโรงเรียนกองทัพกูปถัมภ์เพชรบุรีวิทยา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงต้นสังกัดของโรงเรียนต่างๆที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและต้นสังกัดของโรงเรียนต่างๆ ทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหาร พร้อมทั้งสอดซองติดแสตมป์ส่งถึงผู้วิจัยไว้ภายในซอง เพื่อความสะดวกในการส่งกลับทางไปรษณีย์

1.3 หลังจากส่งแบบสอบถาม 1 เดือน ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายติดตามครั้งที่ 1 ไปยังโรงเรียนที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและส่งกลับ และหลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ จึงส่งจดหมายติดตามครั้งที่ 2 พร้อมกันนั้นได้จัดส่งแบบสอบถามให้อีกชุดหนึ่งเพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับหากเกิดการสูญหายในการจัดส่งครั้งแรก และได้ไปติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองในบางโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการรวบรวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 3 เดือน และได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน 1,470 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.76 คิดฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออก คงเหลือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 1,464 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.38 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป รายละเอียดดังเสนอในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์

สังกัด	ผู้บริหาร			ครู			นักเรียน		
	ส่ง	รับกลับ	ร้อยละ	ส่ง	รับกลับ	ร้อยละ	ส่ง	รับกลับ	ร้อยละ
1. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	131	121	92.37	262	233	88.93	393	365	92.87
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	119	106	89.09	238	218	91.59	357	328	90.47
3. สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร	12	11	91.67	24	21	91.66	36	32	88.88
4. ทบวงมหาวิทยาลัยและ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ	5	5	100	10	10	100	15	14	93.33

1.4 ข้อมูลจากแบบบันทึกเหตุการณ์สำคัญที่นักเรียนประทับใจได้รับมาทั้งหมดจำนวน 972 เหตุการณ์ เป็นด้านบวกจำนวน 435 เหตุการณ์ ด้านลบจำนวน 437 เหตุการณ์ ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเฉพาะรายงานเหตุการณ์สำคัญที่มีความสมบูรณ์ คือ เป็นเหตุการณ์ที่ประกอบด้วยพฤติกรรมของนักเรียน พฤติกรรมของครู และความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อครู ได้เหตุการณ์ที่นักเรียนมีความประทับใจที่มีความสมบูรณ์ทางบวกจำนวน 273 เหตุการณ์ และ เหตุการณ์ที่นักเรียนมีความประทับใจในทางลบ 270 เหตุการณ์ รายละเอียดดังเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของเหตุการณ์ที่นักเรียนประทับใจที่ได้รับและนำมาวิเคราะห์

สังกัด	ด้านบวก			ด้านลบ		
	ได้รับ	วิเคราะห์	ร้อยละ	ได้รับ	วิเคราะห์	ร้อยละ
1. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	260	161	61.9	245	162	66.1
2. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน	144	94	65.3	156	95	60.9
3. สำนักงานการประถม ศึกษากรุงเทพมหานคร	17	8	47.1	16	10	62.5
4. ทบวงมหาวิทยาลัยและ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ	14	10	71.4	14	5	35.7

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร

2.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังต้นสังกัดของโรงเรียนต่างๆที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และไปติดต่อกับโรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูล

2.2 วางแผนการเก็บข้อมูลโดยศึกษาเส้นทางและระยะทางที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนต่างๆ และทำการนัดหมายเวลาที่เข้าไปเก็บข้อมูลให้ทางโรงเรียนทราบล่วงหน้า และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเวลาที่กำหนด โดยใช้เวลาในการเข้าไปเก็บข้อมูลแห่งละ 1 สัปดาห์ ตั้งแต่เวลาประมาณ 6.30 – 17.00 น. ดังเสนอในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การใช้แบบประเมิน ประกอบการสัมภาษณ์ การสังเกตและการศึกษาเอกสาร

ลำดับที่	สังกัด	ช่วงเวลา
1	สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	16 – 22 กรกฎาคม 2545
2	สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	29 กรกฎาคม – 2 สิงหาคม 2545
3	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	19 – 23 สิงหาคม 2545

2.3 ก่อนเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เข้าไปทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล และอธิบายวัตถุประสงค์และวิธีรายงานผลการวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่า จะไม่มีการระบุชื่อของผู้ให้ข้อมูล เป็นรายบุคคล และข้อมูลที่ได้นั้นจะนำมาประมวลผลและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกผ่อนคลายในการให้สัมภาษณ์ และสามารถปฏิบัติงานได้ตามปกติ

2.4 ผู้วิจัยนัดหมายวันและเวลาที่จะทำการสัมภาษณ์ตามความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์ และในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองตามแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ และเมื่อสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแล้วจึงได้ขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบแบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการสัมภาษณ์

2.5 สำหรับการสังเกตพฤติกรรมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่เวลาที่นักเรียนมาถึงโรงเรียน จนกระทั่งกลับบ้าน เป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – participant observation) และเขียนบันทึกแบบบรรยายเหตุการณ์ลงในแบบสังเกต และได้ทำการสำรวจสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและถ่ายภาพ ประกอบด้วย

2.6 ในการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้บริหาร และครู เพื่อขอศึกษาโครงการต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น รวมถึงปฏิทินการปฏิบัติงาน และแผนการสอนด้วย พร้อมทั้งได้ซักถามเพิ่มเติมเมื่อมีข้อสงสัย

2.7 นอกจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ การสังเกตและการศึกษาเอกสารแล้ว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับผู้บริหาร ครู นักเรียน บุคลากรอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ นักการ รวมถึงผู้ปกครองนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ตลอดจนรวบรวมเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียนด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและการนำเสนอข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังนี้
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

1.2 ข้อมูลจากรายงานการบันทึกเหตุการณ์สำคัญ ดำเนินการดังนี้
อ่านรายงานบันทึกเหตุการณ์ที่ตัวอย่างประชากรบันทึกไว้ โดยแยกเป็นเหตุการณ์ที่ประทับใจทางบวกและเหตุการณ์ที่ประทับใจทางลบ

2) คัดเลือกเหตุการณ์ที่ตัวอย่างประชากรบันทึก เพื่อให้ได้เหตุการณ์ที่มีความสมบูรณ์ตามเกณฑ์การวิเคราะห์พฤติกรรม ดังนี้

- 2.1) พฤติกรรมของนักเรียน
- 2.2) พฤติกรรมที่ครูแสดงต่อนักเรียน
- 2.3) ความรู้สึกของนักเรียนที่เป็นผลจากการแสดงออกของครู
- 2.4) สรุปพฤติกรรมสำคัญของครูที่มีผลต่อความรู้สึกประทับใจ ของนักเรียน

3) เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมและได้เป็นรายการพฤติกรรมของครูที่นักเรียนประทับใจ ทั้งในทางบวกและลบแล้ว จัดหมวดหมู่ของพฤติกรรมเหล่านั้นตามคุณธรรม 13 ประการ จากนั้นนำพฤติกรรมสำคัญแต่ละหมวดมาแจกแจงความถี่ แล้วจัดลำดับตามความถี่

1.3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และจัดกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกัน และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง สรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร นำมาวิเคราะห์เนื้อหา ประมวล และจัดกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกัน และนำเสนอผลการวิเคราะห์แต่ละกรณีเป็นความเรียง ส่วนข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม นำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย